

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Teme pitää kannatettavana esityksen tavoitteita lisätä työllisyyttä ja uudistaa työttömien palveluita tarjoamalla työnhakijalle yksilöllistä tukea työllistymiseen. Niin ikään palveluihin osallistumisen laiminlyönnistä johtuvien korvauksettomien aikojen kestojen porrastaminen on oikeansuuntainen muutos.

Teme kannattaa sitä, että työttömän omaan työnhakuun kannustetaan, mutta mielestämme työttömien yksilöllisiä tilanteita ei esityksessä riittävästi huomioida eikä luoteta siihen, että työttömillä on omaehtoinen halu työllistyä. Koemme, että määrälliset ja kaavamaiset työnhakuvelvoitteet voivat päinvastoin passivoida aktiivista työnhakijaa ja johtaa näin lakimuutoksen tavoitteiden vastaiseen tilanteeseen. Lisäksi joustamattomat määrälliset työnhakuvelvoitteet voivat näkemyksemme mukaan vähentää tapauskohtaista ja yksilöllistä harkintaa.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

Teme näkee, että velvoittavista työtarjouksista pitäisi luopua, kun työnhakuvelvollisuuden määrälliset tavoitteet kasvavat ja tulee enemmän raportoitavaa. Temen aloilla velvoittavat työtarjoukset ovat liian usein olleet asiattomia ja epäsopivia työttömän osaamisen ja pätevyyden osalta. Balettianssijalle on tarjottu ravintolan tankotanssijan työtä, koreografille drag queenin työtä, teatteriohjaajalle lastentarhanopettajan työtä, äänisuunnittelijalle insinöörin työtä. Tärkeää sen sijaan on, että työnhakijalle annetaan tietoa avoimista työpaikoista, mutta päätöksen siitä, mitä henkilö hakee, tulisi olla oma, jotta työt ja oikeat tekijät kohtaavat.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

Lakimuutos vaatii uusien työntekijöiden rekrytointia. Millä tavalla taataan työntekijöiden laadukas perehdyttäminen ja riittävä osaaminen? Kysymys heräsi, koska haastatteluiden määrä tulee lisääntymään paljon ja samalla uuden lain sisällön tulisi olla työntekijöillä hallussa. Kohtelun tulisi olla yhdenvertaista ja tasalaatuista jokaisella asiakkaalla. Pelkona on myös, että lain soveltaminen on kaavamaista, koska yksilöllinen harkinta työllistää enemmän.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

Esitys sisältää paljon erilaisia tapaamisia. Teme pitää tärkeänä, että tapaamiset ovat funktionaalisia ja palvelevat työttömän tarpeita. Turhia ja kontrolloivia tapaamisia tulisi välttää. Alkuhaastattelu on erityisen tärkeä.

Kun tapaamisia tulee enemmän, tulee tärkeäksi, että tapaamisista muistutetaan yhteisesti sovitulla tavalla, jotta ei tule erehdyksiä ja sanktioita sen takia, että työtön ei tiennyt, että hänellä oli tapaaminen.

Haastatteluissa tulisi myös käyttää mahdollisuuksien mukaan digitaalisissa kuvayhteyksiä Teams tai Zoom -tyyppisiä ratkaisuja, koska eri puolilla Suomea etäisyydet voivat olla pitkiä työvoimahallinnon palveluihin.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

Teme pitää tärkeänä, että työnhakukeskustelut eivät haittaa osa-aikatyötä tekevien työntekijöiden työskentelyä, vaan haastatteluiden aikataulu järjestetään osa-aikatyöntekijän aikataulun mukaisesti. Työnhakukeskustelun tulee olla uraohjausta eikä osa-aikaisen työntekijän kontrollointia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

Teme pitää muistutuksen käyttöönottoa esityksessä hyvänä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

Teme näkee työttömälle asetetun neljän työpaikan hakemisen veloitteen rajoittavana. Esitys on pitkälti kirjoitettu neljän työpaikan hakemisen varaan ja siitä poikkeaminen on kirjoitettu ahtaasti ja tulee aina olla lainsäädännössä yksilöity syy poikkeamiselle.

Teatterin tiedotuskeskuksen (Tinfo) tilastojen mukaan Suomessa on 57 valtionosuutta saavaa teatteria. Jos yksittäinen teatteriohjaaja hakee neljää työpaikkaa kuukaudessa, em. 57 teatteria on kertaalleen läpikäyty 14,25 viikossa. Teattereille tämä tarkoittaa jatkuvaa hakemusten tulvaa, kun

huomioidaan myös muut teattereiden määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät ammattikunnat. Temen jäsenistössä sama problematiikka on myös elokuva- ja tv-tuotantojen alalla ja varmaan useilla muillakin suomalaisilla toimialoilla.

Esityksessä todetaan sivulla 19, että lakimuutoksen myötä tulee yli 14 miljoonaa työhakemusta tai muuta työnhakutapahtumaa vuosittain. Tämä varmaan ruuhkauttaa työnantajia ja saattaa johtaa siihen, että tulleita hakemuksia ei lueta, työpaikkoja haetaan hakemisen vuoksi ja työnhakemisen kulttuuri rapautuu.

Temeläisten alojen työpaikat löytyvät harvoin työvoimahallinnon sivuilta. Tavallista on, että työpaikka ja tekijä kohtaavat ns. puskaradion tai oman työn tuloksena. Temen aloilla on erittäin tyypillistä, että työnhakijat synnyttävät itse työpaikkoja kontaktoimalla työnantajia. Töiden ideointi voi olla täysin työntekijälähtöistä. Alalla on myös tyypillistä, että töiden hakua tehdään työpareissa ja -ryhmissä, jotka ovat luontevia ja tuttuja työnhakijalle. Työnhakua tehdään myös työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Mielestämme laki ei saa estää alalle ja yksilölle sopivaa toimintatapaa, vaan tarvittaessa on mahdollistettava yksilöllinen, funktionaalinen tapa toimia töiden luomiseksi.

Jäimme miettimään, miten työtön todistaa hakemansa työtehtävät? Mikä on haun säilytysaika? Seuraavaan haastatteluun asti? Miten dokumentoidaan? TTL 2L 12 §.

Työnhakuvelvoitteen rajaukset ovat monimutkaiset ja varmasti aiheuttavat sekaannusta milloin on missäkin työnhakuvelvoitteessa. (3 § 4. mom. sivu 67).

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

Monilla temeläisillä aloilla työsopimukseen on tullut kilpailukieltoehtoja. Kilpailukieltoja on sopimuksissa enenevästi esim. tanssikoulunopettajilla ja elokuva- ja tv-tuotannoissa työskentelevillä työntekijöillä huolimatta siitä, että ehdot eivät hyvin sovellu alalle ja ko. tehtäviin. Kilpailukieltoehdot saattavat käytännössä rajoittaa työttömän mahdollisuutta työllistyä toisen työnantajan kilpailevaan oman alan toimintaan, vaikka kyseessä eivät ole avainhenkilöt tai henkilöt, joilla olisi hallussaan erityistä tietoa yrityksestä.

Mikäli osa-aikaista työtä tekevä tekee lisätyöpyynnön työnantajalleen, miten lisätyön pyyntö todennetaan?

Esityksessä nollasopimuksella työskentelevät, joiden työvelvoite on alle 4 tuntia viikossa, on rinnastettu työttömiin. Voivatko nollasopimuksella työskentelevät, joiden viikoittainen työaika on yli neljä tuntia, rinnastaa osa-aikatyöntekijöihin?

Jäimme miettimään, onko kohtuullista, että tilanteessa, jossa henkilöllä on pitkä työsuhde samaan työnantajaan, joka suhdanteiden takia on joutunut lomauttamaan työntekijän työaika lyhentämällä yli kolmen kk ajaksi, joutuisi hakemaan uutta työpaikkaa ja mahdollisesti työllistyisi muualle. Työnantaja menettäisi osaajan ja ammattitaitoisen työntekijän. Tässä kohden tapauskohtainen harkinnanvara on tarpeen?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Teme kannattaa seuraamusjärjestelmän keventämistä, huomautuksen käyttöönottoa ja työttömyysturvaan liittyvien karensien porrastamista. Kannatamme myös ehdotusta, jonka mukaan työnhakija voisi tietyin edellytyksin kieltäytyä provisiopalkkaisesta työstä.

Porrastettuihin karensseihin liittyvä 12 kuukauden seurantajakso on liian pitkä aika. Ongelmallista on myös, että seurantajakso jatkuu entisellään, vaikka henkilö olisi välillä töissä. Tämä seurantajakso tulee lyhentää kuuteen kuukauteen.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Työssäolovelvoite on kova rangaistus, jos työllistymisen edellytyksiä ei ole syytä tai toisesta. Siitä vapautuminen viiden (5) vuoden kuluttua on kohtuuton. Kohtuullinen rangaistus voisi olla 6-12 kuukautta etuudetonta aikaa, jonka jälkeen palattaisiin tilanteeseen, jossa seuraava etuuden menetysaika olisi 14 vrk, mikäli moitetta henkilön toiminnassa olisi.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

-

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Baran Karola
Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry